

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Черкаської загальноосвітньої
Школи І-ІІІ ступенів № 15
Черкаської міської ради

Анатолій ЖГИР

Освітні програми ІІ ступеня

**Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 15
Черкаської міської ради Черкаської області
на 2022/2023 навчальний рік**

Схвалено

На засіданні педагогічної ради
від 30.08.2022 року (протокол № 1)

Черкаська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Черкаської міської ради Черкаської області – комунальний заклад.

Головною метою школи є забезпечення реалізації права громадянина на здобуття загальної середньої освіти. Головними завданнями школи є:

- виховання громадянина України;
- формування особистості здобувача освіти, розвиток його здібностей і обдарувань, наукового світогляду;
- виконання вимог Державних стандартів загальної середньої освіти;
- підготовка здобувачів освіти до подальшої освіти та трудової діяльності;
- виховання у здобувачів освіти поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- виховання шанобливого ставлення до родини. Поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного і психічного здоров'я здобувачів освіти.

Прогнозована кількість учнів в 6-9 класах на 2022/2023 навчальний рік 342 учнів, які об'єднані в 15 класів.

Мережа 6-9 класів складає:

№ з/п	Клас	Тип класу	Кількість учнів
1	6-А	Загальноосвітній з українською мовою навчання	36
2	6-Б	Загальноосвітній з українською мовою навчання	32
3	6-В	Загальноосвітній з українською мовою навчання	34
	Разом:	6 класи	
4	7-А	Загальноосвітній з українською мовою навчання	35
5	7-Б	Загальноосвітній з українською мовою навчання	33
	Разом:	7 класи	
6	8-А	Загальноосвітній з українською мовою навчання	29
7	8-Б	Загальноосвітній з українською мовою навчання	29
8	8-В	Загальноосвітній з українською мовою навчання	30
	Разом:	8 класи	
9	9-А	Загальноосвітній з українською мовою навчання	28
10	9-Б	Загальноосвітній з українською мовою навчання	28
11	9-В	Загальноосвітній з українською мовою навчання	28
	Разом:	9 класи	
		Разом 6-9 класи:	342
		Середня наповнюваність:	32

Освітня програма
Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 15
Черкаської міської ради Черкаської області
ІІ ступеня

Освітня програма Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №15 Черкаської міської ради Черкаської області ІІ ступеня (далі Освітня програма) розроблена на виконання статті 64 Закону України «Про освіту», статті 15 (із змінами, внесеними згідно із Законом № 2442-VI від 06.07.2010; в редакції Закону № 2145-VIII від 05.09.2017), розділу ІІІ Закону України «Про загальну середню освіту» із змінами і доповненнями в редакції від 28.09.2017 року, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392, «Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня» затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405, листа Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №1/9-254 «Щодо типових освітніх програм для 2-11 класів», Наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року затверджено і надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» оновленим навчальним програмам.

Тип навчального закладу: середня загальноосвітня школа.

Освітня програма ІІ ступеня окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма розроблена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня, затвердженою Наказом МОН України від 20.04.2018 №405 (таблиця 1)

Освітня програма ІІ ступеня визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором, їх інтеграцію, логічну послідовність їх вивчення, подану в рамках навчальних планів (таблиці 1-5);
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено в таблиці; пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН);
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Освітньою програмою;
- корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6-9-х класів складає 4795 годин/навчальний рік:

для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік,

для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік,

для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік,

для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у робочому навчальному плані.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану складена з урахуванням особливостей організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів школи, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової. Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години. За умов карантину, при узгодженні з адміністрацією закладу, можливий варіант проведення індивідуальних занять та факультативних занять із застосуванням форм дистанційного навчання.

Запровадження факультативів, курсів за вибором, розширюють обраний школою напрямок.

Варіативна складова в 2022/2023 навчальному році спрямована на формування у учнів ключових **компетентностей**:

1. Спілкування державною мовою формується при:

- викладанні *факультативних курсів*:

Українська мова – 6 клас;

Українська мова «У світі фразеологізмів» 7 клас;

Українська мова «Практикум із культури мовлення» 8, 9 класи.

2. Спілкування іноземними мовами (англійською) формується при:

- викладанні *факультативних курсів*:

Англійська мова: «THE KEY TO SUCCESS» - 8,9 класи;

- проведенні *індивідуальних годин*:

Англійська мова в 6 клас,

3. Математична компетентність формується при:

- викладанні факультативних курсів:

Математика: «Логіка» - 8,9 клас;

- проведенні індивідуальних годин:

Математика – 6 клас;

4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях формується при:

- викладанні факультативних курсів:

Хімія: «Зв'язок між історичним розвитком та сучасною хімією» - 7,9 класи;

Біологія: «Людина та її здоров'я» в 8,9 класах;

Інформатика: «Цифрова та медіа грамотність».

- проведенні індивідуальних годин:

Біологія – 6 клас.

Географія – 6,7 класах.

Історія України в 7 класах

5. Соціальна і громадянська компетентності формується при:

- викладанні факультативних курсів:

Історія України: «Історія України першої половини ХХ століття в особах» - 8,9 класах;

Психології: «Вирішую конфлікт та будує мир навколо себе» в 6,7 класах;

Зарубіжна література – 6 клас;

В межах галузі «**Суспільствознавство**» у 6-му – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

У 1-7 класах викладатимуться окремі курси «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які фінансуються з бюджету.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани містять усі предмети інваріантної складової, передбачені обраними варіантами навчальних планів цієї Освітньої програми.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи, особливо в умовах карантину спричиненого епідемією коронавірусу 2019-nCoV та воєнного станом. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів. (Зокрема, при викладанні факультативного курсу «Людина та її здоров'я» у

8,9 класах).

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» сформовано з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення,

Для недопущення перевантаження учнів буде враховуватися їх навчання в закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо) за рішенням педагогічної ради.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту" та рекомендацій МОН та МОЗ України в умовах карантину та воєнного стану.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани відповідають роботі основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті результати навчання формують наступні ключові компетентності учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій

		<p>словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння:здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення:критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси:підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для</p>

		<p>повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p>

		Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p>

		<p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються

надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>

Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Системно-діяльнісний підхід - це організація навчального процесу, в якому головне місце відводиться активній і різнобічній, в максимальній степені самостійної пізнавальної діяльності учня. Ключовими моментами діяльнісного підходу є поступовий відхід від інформаційних репродуктивних знань до знань дій.

Реалізація діяльнісного підходу в практичному викладанні можлива при будь-якій із діючих програм і забезпечується наступною системою дидактичних принципів:

1) Принцип діяльності - заключається в тому, що учень, отримуючи знання не в готовому вигляді, а добуваючи їх сам, усвідомлює при цьому зміст і форми своєї навчальної діяльності, розуміє і приймає систему її норм, активно бере участь в їх удосконаленні, що допомагає активному успішному формуванню його загальнокультурних і діяльнісних здібностей, загально навчальних умінь.

2) Принцип *неперервності* – означає відповідність між усіма ступенями і етапами навчання на рівні технології, змісту і методик із врахуванням вікових психологічних особливостей розвитку дітей.

3) Принцип *цілісності* – заключається у формуванні учнями узагальненого системного поняття про світ (природу, суспільство, самого

себе, соціокультурного світу і світу діяльності, про роль і місце кожної науки в системі наук).

4) Принцип *мінімакса* – заключається в наступному: школа повинна запропонувати учню можливість освоєння змісту освіти на максимальному для нього рівні (визначеною зоною найближчого розвитку вікової групи) і забезпечити при цьому його засвоєння на рівні соціально безпечного мінімуму (державного стандарту знань).

5) Принцип *психологічної комфортності* – пропонує зняття всіх стресоутворюючих факторів навчального процесу, створення в школі і на уроках привітної атмосфери, орієнтованої на реалізацію ідеї педагогіки співпраці, розвиток діалогових форм спілкування.

6) Принцип *варіативності* – пропонує формування учнями здібностей к систематичному перебору варіантів і адекватному прийняттю рішень в ситуаціях вибору.

7) Принцип *творчості* – означає максимальну орієнтацію на творчий початок в освітньому процесі, здобуття учнями власного досвіду творчої діяльності.

Механізмом реалізації системно – діяльнісного підходу є такі технології, як:

- інформаційні і комунікативні технології.
- Технологія, заснована на створенні навчальної ситуації.
- Технологія, заснована на реалізації проектної діяльності.
- Технологія, заснована на рівневій диференціації.
- Технологія діяльнісного методу.

Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за умов наявності відповідних документів.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти, які перебувають на індивідуальному навчанні:

N з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою (і рідною - у разі відмінності, українською жестовою або за допомогою альтернативних засобів спілкування)	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем.</p>
2	Спілкування іноземними мовами (здобувачі освіти з інтелектуальними порушеннями іноземну мову не вивчають)	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух (за допомогою американської дактильної абетки), зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно (за допомогою дактильної абетки), письмово, за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови (української жестової мови) та інших</p>

		<p>навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях.</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.</p>
5	Інформаційно-	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою)</p>

	цифрова компетентність	<p>структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p> <p>Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей</p>

		інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог (в тому числі за допомогою української жестової мови, альтернативних засобів спілкування), національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: (самостійно та за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного

	окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя
--	---

Наскрізнi лiнii є соціально значимими над предметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях.

Навчання з наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- Організацію навчального середовища - зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

- Окремі предмети - виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;

- роботу в проектах;

- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формування критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати у здобувачів освіти якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, наполегливості та чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення один до одного, незалежного від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку та охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів транспортних засобів).</p>
Підприємливість і фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння здобувачами освіти практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування запозичення, страхування кредитування тощо).</p> <p>Реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Перелік освітніх галузей

Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво

Математика
Природознавство
Технології
Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Освітня галузь «Мови і літератури» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Українська мова», «Українська література», «Іноземна мова» «Зарубіжна література».

Завданнями освітньої галузі в основній школі є:

формування стійкої мотивації до вивчення української мови і літератури, іноземних мов, мов і літератур національних меншин, світової літератури, любові до української мови і культури, а також поваги до інших мов і культур;

ознайомлення з мовною системою і формування на її основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок;

вироблення вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої (аудіювання, читання, говоріння, письмо) та читацької діяльності, різних сферах спілкування (особистісна, публічна, освітня);

формування комунікативної і літературної компетентностей;

ознайомлення із здобутками художньої оригінальної та перекладної літератури;

формування знань про специфіку художньої літератури як виду мистецтва, розвиток умінь і навичок учнів сприймати, аналізувати та інтерпретувати літературний твір у літературному та культурному контексті, взаємозв'язку з іншими видами мистецтва;

формування мовленнєвої і читацької культури, творчих здібностей, культури ведення діалогу, розвиток критичного мислення та естетичних смаків учня;

формування гуманістичного світогляду, духовного світу учня, його моралі, загальної культури, особистісних рис громадянина України, який усвідомлює свою належність до світової спільноти.

Освітня галузь «Суспільнознавство» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Історія України», «Всесвітня історія», «Основи правознавства». В межах галузі у 6-му – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

Метою освітньої галузі «Суспільствознавство», що складається з історичного та суспільствознавчого компонентів, є забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві.

Завданнями освітньої галузі є:

забезпечення реалізації можливостей розвитку учня як вільної особистості, здатної за допомогою набутих ключових та галузевих компетентностей ефективно самореалізовуватися в сучасному багатоманітному глобалізованому світі та брати участь у житті демократичної, соціальної, правової держави і громадянського суспільства, вчитися протягом усього життя;

розвиток інтелекту дитини, її критичного та творчого мислення, визначення нею власної ідентичності як особистості, громадянина, члена родини, етнічної, релігійної, регіональної та локальної спільноти;

формування в учнів почуття власної гідності, поваги до прав людини, гуманістичних традицій та загальнолюдських цінностей, здатності формувати власну етичну позицію та дотримуватися правил соціально відповідальної поведінки.

Зміст освітньої галузі реалізується шляхом вивчення окремих навчальних предметів (історії, права, економіки тощо), що відображають основи відповідних наук, інтегрованих курсів (громадянської освіти, суспільствознавства тощо).

Історичний компонент

Метою навчання історії в загальноосвітній школі є формування в учнів ідентичності та почуття власної гідності у результаті осмислення соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу.

Історичний компонент забезпечує:

розвиток інтересу учнів до історії як сфери знань і навчального предмета, власних освітніх запитів учнів і вміння їх задовольняти;

отримання та засвоєння системних знань про головні події, явища та тенденції в історії України та світу;

ознайомлення учнів з духовними і культурними надбаннями та цінностями, історико-культурними традиціями українського народу і цивілізації в цілому;

визначення, відбір і використання у процесі пошуку інформації про минуле різних видів історичних джерел, у тому числі текстових, візуальних та усних, артефактів, об'єктів навколишнього історичного середовища (музеїв, архівів, пам'яток культури та архітектури), а також інформаційно-комп'ютерних технологій;

вміння представляти обґрунтовані та структуровані знання з історії, власне розуміння історії з використанням відповідного понятійного апарату та виважено розглядати контраверсійні і суперечливі теми.

Зміст історичного компонента структуровано з урахуваннями специфіки історичного знання та хронологічних етапів розвитку людства за такими наскрізними змістовими лініями: людина - людина, людина - суспільство, людина - влада, людина - світ уявлень та ідей, людина - простір, людина - природа, людина - світ речей. Зазначені змістові лінії подаються за групами у складових змісту освітньої галузі і в державних вимогах до рівня

загальноосвітньої підготовки учнів із застосуванням проблемно-тематичного підходу, що поєднаний з оглядовим, тематичним та поглибленим вивченням і синхронним викладанням взаємопов'язаних курсів історії України та всесвітньої історії.

Освітня галузь «Мистецтво» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Мистецтво». У 6-7 класах викладатимуться окремі курси «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

Основною метою освітньої галузі «Мистецтво» є формування в учнів у процесі сприймання, інтерпретації, оцінювання ними творів мистецтва та провадження практичної діяльності системи ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду, а також здатності до художньо-творчої самореалізації і культурного самовираження.

Завданнями освітньої галузі є:

оволодіння системою вмінь і навичок у галузі мистецтва, формування світогляду, креативних і комунікативних якостей;

формування вмінь і навичок аналізувати, інтерпретувати та оцінювати твори мистецтва, виявляти їх національну своєрідність;

збагачення духовного світу учнів у результаті вивчення творів мистецтва;

формування ціннісного ставлення до дійсності і творів мистецтва, розвиток емоційно-почуттєвої сфери учнів;

виховання здатності до художньої самореалізації, культурного самовираження, задоволення потреби в мистецькій самоосвіті.

Зміст освітньої галузі передбачає цілісний художньо-естетичний розвиток особистості учня шляхом опанування різних видів мистецтва і координації знань, умінь та уявлень, набуття яких необхідне для формування у свідомості учнів полікультурного і поліхудожнього образу світу.

Змістовими лініями освітньої галузі є музична, образотворча, культурологічна.

В основній школі зміст освітньої галузі спрямований на розширення у процесі опанування творів мистецтва і художньо-практичної діяльності набутих у початковій школі ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей.

У старшій школі зміст освітньої галузі «Мистецтво» спрямований на формування художнього мислення та світогляду учнів, поглиблення їх ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей шляхом узагальнення знань, умінь і навичок, набутих в основній школі.

Освітня галузь «Математика» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Математика», «Алгебра», «Геометрія».

Завданнями освітньої галузі, що визначають зміст математичної освіти в основній школі, є:

розширення знань про число (від вивчених у початковій школі натуральних чисел до дійсних), формування культури усних, письмових, інструментальних, точних і наближених обчислень;

формування системи функціональних понять, умінь використовувати функції та їх графіки для характеристики залежностей між величинами явищ і процесів;

забезпечення оволодіння учнями мовою алгебри, уміннями здійснювати перетворення алгебричних виразів, розв'язувати рівняння, нерівності та їх системи, моделювати за допомогою рівнянь реальні ситуації, пояснювати здобуті результати;

формування уявлень про математичну статистику і теорію ймовірності як окремі науки, про особливості організації статистичних досліджень, наочне подання статистичних даних, визначення числових характеристик статистичного ряду, понять випадкової події та її ймовірності;

забезпечення оволодіння учнями мовою геометрії, розвиток просторового уявлення, умінь виконувати геометричні побудови;

формування знань про геометричні фігури на площині, їх властивості, а також умінь застосовувати вивчене у процесі розв'язування геометричних задач;

ознайомлення із способами і методами математичних доведень, формування умінь використовувати їх у процесі навчання;

формування знань про основні геометричні величини (довжина, площа, об'єм, міра кута), способи їх знаходження серед плоских і просторових фігур, формування умінь застосовувати здобуті знання у навчальних і життєвих ситуаціях.

Освітня галузь «Природознавство» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Природознавство», «Біологія», «Географія», «Фізика», «Хімія».

Метою освітньої галузі «Природознавство» є формування в учнів компетентностей як обов'язкової складової загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу.

Завданнями освітньої галузі є:

забезпечення оволодіння учнями термінологічним апаратом природничих наук, засвоєння предметних знань та усвідомлення суті основних законів і закономірностей, що дають змогу зрозуміти перебіг природних явищ і процесів;

забезпечення усвідомлення учнями фундаментальних ідей і принципів природничих наук;

набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності, здатності застосовувати знання у процесі пізнання світу;

формування ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, а також ідей сталого розвитку.

Загальними змістовими лініями освітньої галузі є:

закони і закономірності природи;

методи наукового пізнання, специфічні для кожної з природничих наук;

екологічні основи ставлення до природокористування;

екологічна етика;

значення природничо-наукових знань у житті людини та їх роль у суспільному розвитку;

рівні та форми організації живої і неживої природи, які структурно представлені в таких компонентах освітньої галузі, як загально-природничий, астрономічний, біологічний, географічний, фізичний, хімічний, екологічний.

Загальноприродничий компонент забезпечує формування в учнів основи цілісного уявлення про природу і місце людини в ній, пропедевтичну підготовку учнів до вивчення окремих навчальних предметів, що сприяє розвитку ціннісних орієнтацій учнів у різних сферах життєдіяльності та їх адекватній поведінці в навколишньому природному середовищі.

Біологічний компонент забезпечує засвоєння учнями знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв'язок із неживою природою, оволодіння основними методами пізнання живої природи, розуміння біологічної картини світу, цінності таких категорій, як знання, життя, природа, здоров'я, формування свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики, застосування знань з біології у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, оцінювання їх ролі для суспільного розвитку, перспектив розвитку біології як науки та її значення у забезпеченні існування біосфери.

Географічний компонент спрямований на засвоєння учнями знань про природну і соціальну складову географічної оболонки Землі, формування в учнів комплексного, просторового, соціально орієнтованого знання про планету Земля у результаті застосування красзнавчого, регіонального і планетарного підходів та усвідомлення цілісного географічного образу своєї країни.

Фізичний компонент забезпечує усвідомлення учнями основ фізичної науки, засвоєння ними основних фізичних понять і законів, наукового світогляду і стилю мислення, розвиток здатності пояснювати природні явища і процеси та застосовувати здобуті знання під час розв'язання фізичних задач, удосконалення досвіду провадження експериментальної діяльності, формування ставлення до фізичної картини світу, оцінювання ролі знань фізики в житті людини і суспільному розвитку.

Хімічний компонент забезпечує засвоєння учнями знань про речовини та їх перетворення, хімічні закони і методи дослідження, навички безпечного поводження з речовинами, формує ставлення до екологічних проблем і розуміння хімічної картини світу, вміння оцінювати роль хімії у виробництві та житті людини.

Освітня галузь «Технології» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Трудове навчання», «Інформатика».

Метою освітньої галузі “Технології” є формування і розвиток проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу учнів і їх соціалізації у суспільстві.

Освітня галузь складається з інформаційно-комунікаційного та технологічного компонентів.

Зміст предметів освітньої галузі має чітко виражену прикладну спрямованість і реалізується переважно шляхом застосування практичних методів і форм організації занять.

Інформаційно-комунікаційний компонент

Реалізація інформаційно-комунікаційного компонента спрямована на формування предметної інформаційно-комунікаційної компетентності та ключових компетентностей.

Завданнями навчання інформатики в основній школі є формування в учнів навичок і вмінь проводити основні операції з інформаційними об'єктами, зокрема:

- здійснювати пошук необхідної інформації з використанням пошукових і експертних систем, зокрема Інтернету;

- створювати інформаційні об'єкти, фіксувати, записувати, спостерігати за ними і вимірювати їх, зокрема, в рамках реалізації індивідуальних і колективних проектів;

- висувати і перевіряти нескладні гіпотези навчально-пізнавального характеру, створювати, вивчати та використовувати інформаційні об'єкти;

- використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій для обміну інформацією, спілкування;

- планувати, організовувати індивідуальну і колективну діяльність в інформаційному середовищі.

У галузі теоретичної інформатики учні:

- вивчають, аналізують інформаційні процеси, що відбуваються у живій природі, суспільстві та техніці;

- одержують уявлення про основи управління, прийняття рішень, основні принципи роботи засобів інформаційних технологій;

- ознайомлюються з інформаційним моделюванням;

- розвивають алгоритмічне мислення як засіб планування, організації діяльності.

У галузі соціальної інформатики учні:

- одержують уявлення про роль інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку сучасної цивілізації, інформаційній інфраструктурі суспільства, про основні види засобів масової інформації та взаємодію людини з такими засобами;

- засвоюють юридичні та морально-етичні норми роботи з інформаційними даними і програмними продуктами;

- отримують уявлення про інформаційну безпеку суспільства та особистості.

Завданнями навчання інформатики у старшій школі є формування в учнів здатності:

виявляти та аналізувати інформаційні процеси в технічних, біологічних і соціальних системах;

будувати і використовувати інформаційні моделі, а також засоби опису та моделювання явищ і процесів.

Технологічний компонент

Основною умовою реалізації технологічного компонента є технологічна та інформаційна діяльність, що провадиться від появи творчого задуму до реалізації його в готовому продукті.

Завданнями навчання технологій є:

формування цілісного уявлення про розвиток матеріального виробництва, роль техніки, проектування і технологій у розвитку суспільства;

ознайомлення учнів із виробничим середовищем, традиційними, сучасними і перспективними технологіями обробки матеріалів, декоративно-ужитковим мистецтвом;

формування здатності розвивати надбання рідної культури з використанням засобів декоративно-ужиткового мистецтва;

набуття учнями досвіду провадження технологічної діяльності, партнерської взаємодії і ціннісних ставлень до трудових традицій;

розвиток технологічних умінь і навичок учнів;

усвідомлення учнями значущості ролі технологій як практичного втілення наукових знань;

реалізація здібностей та інтересів учнів у сфері технологічної діяльності;

створення умов для самореалізації, розвитку підприємливості та професійного самовизначення кожного учня;

оволодіння вмінням оцінювати власні результати предметно-перетворювальної діяльності та рівня сформованості ключових і предметних компетентностей.

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» у навчальних планах реалізується через окремі предмети «Основи здоров'я», «Фізична культура».

Основною метою освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура” є розвиток здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття учнями навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього, розвитку фізичної культури особистості та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій та захисту України.

Завданнями освітньої галузі є:

поглиблення в учнів знань про власне здоров'я, фізичний розвиток, необхідність ведення здорового способу життя, безпечну поведінку, фізичну культуру особистості, взаємозв'язок організму людини з навколишнім природним середовищем;

формування в учнів знання про здоров'я і безпеку, здоровий і безпечний спосіб життя, фізичну культуру;

підвищення рівня рухової активності;

удосконалення життєво необхідних умінь та навичок, вміння використовувати їх у навчальній та повсякденній діяльності;

створення мотивації учнів щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, занять фізичною культурою, вдосконалення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я;

усвідомлення учнями цінності життя і здоров'я, значущості здорового і безпечного способу життя та фізичної культури;

збагачення власного досвіду учнів щодо збереження здоров'я;

розширення функціональних можливостей організму учня шляхом цілеспрямованого розвитку природних здібностей, основних фізичних якостей;

підготовка молоді до забезпечення власної безпеки та безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу, до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях.

Здоров'язбережувальна компетентність як:

ключова формується на міжпредметному рівні шляхом оволодіння предметними компетенціями з урахуванням специфіки предметів та пізнавальних можливостей учнів основної школи;

предметна - у результаті засвоєння змісту предметів освітньої галузі і оволодіння учнями відповідними компетенціями.

Загальними змістовими лініями освітньої галузі "Здоров'я і фізична культура" є здоров'я, фізична культура, безпека життєдіяльності, захист України і цивільна оборона.

Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні екскурсії уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних

заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Оглядова конференція (для 8-9 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання учитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. В умовах карантину особливого значення набуває повне або часткове застосування дистанційного навчання як сукупності сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає, до тих, хто навчається. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання здобувачам освіти можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Дає змогу навчатися на відстані. Основну роль у

здійсненні дистанційного навчання відіграють сучасні інформаційні технології.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Кадрове забезпечення Черкаської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №15 здійснено у повній відповідності з навчальним планом школи. **На початок 2022/2023 навчального року в школі нараховується 64 педагогічних працівників.** Розстановка кадрів здійснюється відповідно до фаху та їх компетенції.

Якісний склад педагогічних працівників в 2022/2023 році наступний:

- спеціаліст вищої категорії – 46
- спеціаліст першої категорії – 8
- спеціаліст другої категорії – 6
- спеціаліст – 8

Мають звання та нагороди: учитель-методист – 20; старший учитель – 20; мають Грамоту Міністерства освіти і науки України – 9; нагороджені значком «Відмінник освіти» - 8.

Педагогічний колектив працює над вирішенням пріоритетних методичних завдань щодо забезпечення системного підвищення якості освіти на інноваційній основі, сучасного психолого-педагогічного та науково-методичного супроводу навчально-виховного процесу, розвитку педагогів і вдосконалення їхньої професійної діяльності, формування методологічної культури педагогічних кадрів. Особлива увага приділена організації навчально-виховного процесу за новими навчальними програмами та критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти.

У школі функціонує 30 класних кімнат, 16 кабінетів для проведення окремих предметів, 2 навчальні майстерні, їдальня, актові зала, танцювальна зала, кабінети психолога та логопеда, бібліотека з окремою читальною залом, бібліотечне сховище, медичний кабінет, методичний кабінет.

Стан навчальних кабінетів в основному відповідає вимогам освітнього процесу. Усі навчальні кабінети оснащені меблями, технічними засобами навчання і наочними посібниками.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;

- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Особливості організації навчально-виховного процесу:

- мова навчання – **українська**;
- режим навчання – **п'ятиденний**;
- тривалість уроків відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту», становить 45 хвилин;
- тривалість перерв відповідно до чинного Положення про загальноосвітній навчальний заклад (постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 778);
- під час організації навчання з використанням дистанційних форм навчання тривалість навчальних занять та перерв визначається з урахуванням вимог Санітарного регламенту.

На базі Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №15 Черкаської міської ради Черкаської області" в 8-11 класах здійснювалася реалізація моделі допрофільної та профільної підготовки учнів у відповідності до теми: Організаційно-педагогічні умови забезпечення реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів багатопрофільної школи в умовах упровадження нових державних стандартів освіти”, які є продовженням ідей, закладених в Державному стандарті освіти в умовах освітнього процесу загальноосвітнього закладу.

В 8,9 класах допрофільна підготовка здійснюється на паралелі за рахунок годин варіативної складової 5-9 класів у формі факультативних та індивідуальних занять.

Таблиця 1
до Освітньої програми II ступеня
Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №15
Черкаської міської ради Черкаської області

№	Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
			6-А	6-Б	6-В
			Укр. мова навчання	Укр. мова навчання	Укр. мова навчання
1	Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	3,5
2		Українська література	2	2	2
3		Іноземна мова (англійська)	3	3	3
4		Зарубіжна література	2	2	2
5	Суспільствознавство	Історія України (Вступ до історії)	-	-	-
6		Інтегрований курс «Всесвітня історія, історія України»	2	2	2
7	Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1
8		Образотворче мистецтво	1	1	1
9	Математика	Математика	4	4	4
10	Природознавство	Природознавство	-	-	-
11		Біологія	2	2	2
12		Географія	2	2	2
13	Технології	Трудове навчання	2	2	2
14		Інформатика	1	1	1
15	Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
16		Фізична культура	3	3	3
Разом			26,5+3	26,5+3	26,5+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації			3,5	3,5	3,5
Факультативи:					
1	Математика		1	1	
2	Українська мова		0,5	1	
3	Психологія			1	
4	Історія України		1		
Індивідуальні заняття:					
1	Англійська мова		1		1,5
2	Біологія				1
3	Географія			0,5	
4	Зарубіжна література				1
Гранично допустиме навчальне навантаження			31	31	31
Всього (без урахування поділу класів на групи)			33	33	33

Таблиця 2
до Освітньої програми II ступеня
Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №15
Черкаської міської ради Черкаської області

№	Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
			7-А	7-Б
			Укр. мова навчання	Укр. мова Навчання
1	Мови і літератури	Українська мова	2,5	2,5
2		Українська література	2	2,5
3		Іноземна мова (англійська)	3	3
4		Зарубіжна література	2	2
5	Суспільствознавство	Історія України	1	1
5		Всесвітня історія	1	1
7		Основи правознавства	-	-
8	Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1
9		Образотворче мистецтво	1	1
10		Мистецтво	-	-
11	Математика	Математика	-	-
12		Алгебра	2	2
13		Геометрія	2	2
14	Природознавство	Природознавство	-	-
15		Біологія	2	2
16		Географія	2	2
17		Фізика	2	2
18		Хімія	1,5	1,5
19	Технології	Трудове навчання	1	1
20		Інформатика	1	1
21	Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
22		Фізична культура	3	3
Разом			28+3	28+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації			2,5	2,5
Факультативи:				
1	Українська мова			1
2	Хімія		1	
Індивідуальні заняття:				
1	Психологія		0,5	0,5
2	Географія		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження			32	32
Всього (без урахування поділу класів на групи)			33,5	33,5

Таблиця 3
до Освітньої програми II ступеня
Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №15
Черкаської міської ради Черкаської області

№	Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
			8-А	8-Б	8-В
			Укр. мова Навчання	Укр. мова навчання	Укр. мова навчання
1	Мови і літератури	Українська мова	2	2	2
2		Українська література	2	2	2
3		Іноземна мова (англійська)	3	3	3
4		Зарубіжна література	2	2	2
5	Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5	1,5
6		Всесвітня історія	1	1	1
7		Основи правознавства	-	-	-
8	Мистецтво	Музичне мистецтво	-	-	-
9		Образотворче мистецтво	-	-	-
10		Мистецтво	1	1	1
11	Математика	Математика	-	-	-
12		Алгебра	2	2	2
13		Геометрія	2	2	2
14	Природознавство	Природознавство	-	-	-
15		Біологія	2	2	2
16		Географія	2	2	2
17		Фізика	2	2	2
18		Хімія	2	2	2
19	Технології	Трудове навчання	1	1	1
20		Інформатика	2	2	2
21	Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
22		Фізична культура	3	3	3
Разом			28,5+3	28,5+3	28,5+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації			3	3	3
Факультативи:					
1	Українська мова «Практикум із культури мовлення»			1	1
2	Біологія «Людина та її здоров'я»			1	
3	Хімія «Зв'язок між історичним розвитком і сучасною хімією»		1		
4	Англійська мова «Пізнаємо Україну»			1	1
5	Історія України «Історія України першої половини ХХ століття в особах»		1		
6	Математика «Логіка»				1
7	Інформатика «Цифрова та медіа грамотність»		1		
Гранично допустиме навчальне навантаження			33	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)			34,5	34,5	34,5

Таблиця 4
до Освітньої програми II ступеня
Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №15
Черкаської міської ради Черкаської області

№	Освітні Галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
			9-А	9-Б	9-В
			Укр. мова навчання	Укр. мова навчання	Укр. мова навчання
1	Мови і літератури	Українська мова	2	2	2
2		Українська література	2	2	2
3		Іноземна мова (англійська)	3	3	3
4		Зарубіжна література	2	2	2
5	Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5	1,5
6		Всесвітня історія	1	1	1
7		Основи правознавства	1	1	1
8	Мистецтво	Музичне мистецтво	-	-	-
9		Мистецтво	1	1	1
10	Математика	Математика	-	-	-
11		Алгебра	2	2	2
12		Геометрія	2	2	2
13	Природознавство	Біологія	2	2	2
14		Географія	1,5	1,5	1,5
15		Фізика	3	3	3
16		Хімія	2	2	2
17	Технології	Трудове навчання	1	1	1
18		Інформатика	2	2	2
19	Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
20		Фізична культура	3	3	3
Разом			30+3	30+3	30+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації			3	3	3
Факультативи:					
1	Українська мова « Практикум із культури мовлення» (35 годин)		1	1	1
2	Біологія «Людина та її здоров'я» (35 годин)			1	
3	Англійська мова «Пізнаємо Україну» (35 годин)		1	1	1
4	Історія України «Історія України першої половини ХХ століття в особах» (35 годин)				1
5	Математика «Розв'язуємо задачі з математики» (35 годин)		1		
Гранично допустиме навчальне навантаження			33	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)			33+3	33+3	33+3

Перелік навчальних програм
(затверджені наказами МОН від 07.06.2017 № 804 та від 23.10.2017 № 1407
та наказ МОН від 03.08.2022 № 698)

**Перелік навчальних програм для учнів закладів загальної середньої
освіти II ступеня**

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення	
Освітня галузь "Мови і літератури"			
1.	Українська мова	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
2.	Українська література	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
3.	Зарубіжна література	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03.08.2022 № 698
4.	Іноземні мови	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Суспільствознавство"			
5.	Історія України	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03.08.2022 № 698
7.	Всесвітня історія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03.08.2022 № 698
Освітня галузь "Математика"			
10.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407

Освітня галузь "Природознавство"			
12.	Біологія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
13.	Географія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
14.	Фізика	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
16.	Хімія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Технології"			
17.	Інформатика	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Мистецтво"			
18.	Мистецтво	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Здоров'я і фізична культура"			
19.	Фізична культура	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407

Таблиця 6
до Освітньої програми II ступеня
Черкаської загальноосвітньої школи I-III ступенів №15
Черкаської міської ради Черкаської області

**ПЕРЕЛІК
ПРОГРАМ ФАКУЛЬТАТИВІВ
НА 2021/2022 НАВЧАЛЬНИЙ РІК**

№ з/п	Клас	Факультатив, курс за вибором	Назва предмету	Програма, автори	Ким затверджена	Кількість годин на тиждень	Всього годин	Учитель
1	6	Факультатив	Математика	«Логіка» (автор Буковська О.І., Васильєва Д.В.)	Лист ІМЗО від 10.07.2020 № 22.1/12-Г-557	1	35	Дудка К.В., Музика М.А.
2	6	Факультатив	Психологія	"Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе" (автор Андрєєнкова В.Л.)	Листом МОН України від 01.08.2018 року № 3	1	35	Майданик Л.Ю.
3	6	Факультатив	Українська мова	Програми факультативних курсів з української мови (автори Гнаткович Т., Калинич О., Береш-Попович О., Шкурда М.)	Лист ІМЗО від 04.07.2019 № 22.1/12-Г-551	1	35	Шепеленко В.Є.,
4	6	Факультатив	Українська мова	Програми факультативних курсів з української мови (автори Гнаткович Т., Калинич О., Береш-Попович О., Шкурда М.)	Лист ІМЗО від 04.07.2019 № 22.1/12-Г-551	0,5	17	Желєзняк Н.П.
5	7	Факультатив	Українська мова	Програми факультативних курсів з української мови (автори Гнаткович Т., Калинич О., Береш-Попович О., Шкурда М.)	Лист ІМЗО від 04.07.2019 № 22.1/12-Г-551	1	35	Сердечна І.М.
6	7	Факультатив	Хімія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Хімія. 7-9 класи» (колектив авторів)	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804	1	35	Стеценко І.В.
7	8	Факультатив	Українська мова	Програми факультативних курсів з української мови (автори Гнаткович Т., Калинич О., Береш-Попович О., Шкурда М.)	Лист ІМЗО від 04.07.2019 № 22.1/12-Г-551	1	35	Височина Н. В., Шаповал О.О.
8	8	Факультатив	Математика	"Логіка. Програма факультативного курсу для 5-9 класів" (авт. Буковська О.І., Васильєва Д.В.)	Лист ІМЗО від 10.07.2020 № 22.1/12-Г-557	1	35	Ластівка М.В.

9	8	Факультатив	Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи Англійська мова	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804	1	35	Коваленко Л.М., Куксенко Т.М
10	8	Факультатив	Інформатика	Навчальна програма курсу за вибором "Цифрова та медіа грамотність" (авт. Саражинська Н.А., Якуба С.Ю.)	Лист ІМЗО від 29.03.2018 № 22.1/12-Г-184	1	35	Євтушенко І.О.
11	8	Факультатив	Хімія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Хімія. 7-9 класи» (колектив авторів)	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804	1	35	Стеценко І.В.
12	8	Факультатив	Біологія	«Людина та її здоров'я» (автор Безручкова С. В.)	Листом ІМЗО від 16.05.2019 №22.1/12 – Г -1117	1	35	Безверхий М.В.
13	8	Факультатив	Історія	«Українознавство» (авт. Ціпка А., Т. Бойко., О. Газізова)	Лист МОН України від 10.08.2020 №1/11 - 5310	1	35	Гичка Т.В.
14	9	Факультатив	Українська мова	Програми факультативних курсів з української мови (автори Гнаткович Т., Калинич О., Береш-Попович О., Шкурда М.)	Лист ІМЗО від 04.07.2019 № 22.1/12-Г-551	1	35	Тарасенко Ж.І., Височина Н.В., Сердечна І.М.
15	9	Факультатив	Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи Англійська мова	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804	1	35	Катаргіна С.М., Бойко О.С., Коваленко Л.М.
16	9	Факультатив	Математика	"Логіка. Програма факультативного курсу для 5-9 класів" (авт. Буковська О.І., Васильєва Д.В.)	Лист ІМЗО від 10.07.2020 № 22.1/12-Г-557	1	35	Запісочна Т.В.
17	9	Факультатив	Біологія	«Людина та її здоров'я» (автор Безручкова С. В.)	Листом ІМЗО від 16.05.2019 №22.1/12 – Г-1117	1	35	Безверхий М.В.
18	9	Факультатив	Історія	«Українознавство» (авт. Ціпка А., Т. Бойко., О. Газізова)	Лист МОН України від 10.08.2020 №1/11 - 5310	1	35	Гичка Т.В.
19	9	Факультатив	Хімія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Хімія. 7-9 класи» (колектив авторів)	Наказ МОН від 07.06.2017 № 804	1	35	Стеценко І.В.